

MOJE UWAGI DO KARTY

Krzysztof Podemski (podemski@amu.edu.pl)

- 1) za długa (dłuższa od Deklaracji Prawa Człowieka ONZ z 1948 roku)
- 2) zbyt szczegółowa
- 3) niektóre treści się ciągle powtarzają (np. wysoka jakość)
- 4) język nieładny (wysoka jakość) lub niezrozumiały, ły (geniusgeniusz, genius loci, opłaty adjacenckie)
- 5) skomplikowana punktacja utrudnia czytanie
- 6) nadużywanie niejasnego pojęcia „dobro wspólne”
- 7) brak wyjaśnienia co to jest przestrzeń publiczna
- 8) rola „użytkowników” sprowadzona do a) udziału w wyborach b) „poszanowania cudzej własności” i c) „dbałości o otoczenie”, a to jest zaprzeczeniem całej Karty!

WSTĘPNY PROJEKT KARTY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ

1. Czym jest KARTA?

W trosce o przestrzeń publiczną w naszym kraju prezentujemy niniejszą Kartę. Karta jest wyrazem troski o przestrzeń publiczną, jako o dobro wspólne. Jest ona zbiorem wskazówek i zasad służących wszystkim zainteresowanym w tworzeniu przestrzeni publicznej, czyli przestrzeni dostępnej dla wszystkim, przyjaznej dla człowieka i jednocześnie atrakcyjnej dla mieszkańców, gości i inwestorów. wysokiej jakości, atrakcyjnej i przyjaznej przestrzeni publicznej. W tym celu ustala znaczenie podstawowych pojęć, ról i interesów oddziałujących na kreację przestrzeni publicznej oraz wskazuje zagrożenia i pożądane kierunki zmian w zachowaniach społecznych i przepisach prawa.

2. Czym jest dobro wspólne i przestrzeń publiczna?

2.1. O dobrach wspólnych mówimy wtedy, gdy są ogólnodostępne dla wszystkich użytkowników, którzy mogą z nich korzystać, nie konkurując o nie oraz gdy nikt nie może być wykluczony z ich użytkowania. Przestrzeń publiczna jest dobrem wspólnym żyjących i przyszłych pokoleń.

2.2. Przestrzeń publiczna jest w całości dobrem wspólnym.

2.3. Przestrzenią publiczną mogą być w skład przestrzeni publicznej wchodzić: tereny powszechnie dostępne tereny przyrodnicze oraz obszary zurbanizowane wraz ze znajdującymi się na nich obiektami: parkami, ulicami, placami, budynkami. ogólnodostępne oraz elementy przyrody, zagospodarowania i zabudowy znajdujące się na tych terenach, w przestrzeni nad nimi i w ich sąsiedztwie, w zasięgu postrzegania przez przebywających na nich ludzi.

~~Na przestrzeń publiczną składają się np.: elementy przyrody ożywionej i nieożywionej, budynki i budowle, urządzenia uliczne, wypoczynkowe i sportowe, informacyjne i reklamowe, usługowe.~~

~~2.4. Wysokiej jakości Przyjazna człowiekowi przestrzeń publiczna wpływa na poziom dobrobytu, wywiera pozytywny wpływ na życie jednostek i wspólnot mieszkańców i na rozwój kapitału społecznego i intelektualnego, przyczynia się tym samym do wzrostu konkurencyjności miast i utrzymania wysokiej jakości życia.~~

~~5. Kształtowanie przestrzeni — O atrakcyjności i wysokiej jakości przestrzeni publicznej wymaga respektowania zasad zrównoważonego rozwoju, w tym zachowania ładu publicznej decyduje respektowanie zasad zrównoważonego i trwałego rozwoju oraz zachowania porządku (ładu) przestrzennego.~~

~~Zrównoważony rozwój należy rozumieć jako godzenie wymagań społecznych, gospodarczych, przestrzennych i ekologicznych w sposób, który stwarza warunki do odpowiedniej jakości życia i samorealizacji zarówno obecnym jak i następnym pokoleniom. zachowuje środowisko dla przyszłych pokoleń, zapewnia wysoki poziom życia oraz daje szansę dalszego rozwoju.~~

~~Porządek (ład) przestrzenny wyraża się zharmonizowanym obrazem elementów zagospodarowania. Jest jednocześnie wartością kulturową, estetyczną i ekonomiczną mającą cechy dobra wspólnego.~~

~~3. Kto kształtuje przestrzeń publiczną?~~

~~3.1. Zainteresowani przestrzenią publiczną mogą występować w trzech głównych rolach: jako użytkownicy, inwestorzy i właściciele nieruchomości oraz jako władze publiczne.~~

~~3.2. Przestrzeń publiczną kształtują różnorodne, czasem sprzeczne ze sobą potrzeby użytkowników oraz inwestorów i właścicieli nieruchomości. Na władzy, zwłaszcza szczebla lokalnego, ciąży odpowiedzialność za wyważanie racji między tymi różnorodnymi interesami~~

~~O zaspokojenie potrzeb użytkowników starają się władze publiczne i inwestorzy. Inwestorzy dążą do uzyskania możliwie wysokich zysków i korzystnych warunków dla realizacji swoich celów. Obiekty służące tym celom muszą wpisywać się w plan¹ uporządkowanego zagospodarowania terenów na straży, którego stoją władze publiczne.~~

~~Do wyważania interesów publicznych i prywatnych powołane są władze gminne, które muszą dbać o to, aby rozwój przestrzenny odbywał się w sposób przemyślany i skoordynowany, z poszanowaniem dobra wspólnego. Ochrona dobra wspólnego jest w ustroju demokratycznym istotą powołania i działania władz publicznych, zwłaszcza w dziedzinie planowania i zarządzania rozwojem.~~

¹. Użyte sformułowanie nie dotyczy prawnej formy planu zagospodarowania przestrzennego, lecz przemyślanego sposobu uporządkowanego zagospodarowania.

~~3.3. Wpływ na kształtowanie przestrzeni publicznej mają także eksperci wspierający swą pracą działania użytkowników, inwestorów i władz publicznych.~~

~~— Inwestorów reprezentują zazwyczaj eksperci działający na rynku usług projektowych i inwestycyjnych (architekci, artyści, itd.) Zajmują się m.in. projektowaniem obiektów budowlanych i zagospodarowania terenów. Zaangażowani i wynagradzani przez inwestorów są zobowiązani do spełniania ich wymagań.~~

~~— Eksperci zatrudniani przez władze publiczne (planiści przestrzenni, architekci itd.), zajmują się planowaniem i zagospodarowaniem przestrzennym tj. działaniem w dłuższej perspektywie czasowej i w szerszym kontekście przestrzennym. Z uwagi na publiczne skutki swej działalności muszą być osobami zaufania publicznego.~~

~~4. Co przeszkadza w kształtowaniu wysokiej jakości przestrzeni publicznej?~~

~~4.1. Podstawowymi przeszkodami w kształtowaniu wysokiej jakości przestrzeni publicznej są:~~

~~A. naturalna tendencja do dywersyjnego zawłaszczania przestrzeni przez jednostkę i wpadania w mechanizm pułapki społecznej powodującej straty wszystkich uczestników gry o przestrzeń;~~

~~B. niska społeczna świadomość znaczenia dobra wspólnego dla państwa i jego obywateli, wynikająca z braku tradycji poszanowania dobra wspólnego;~~

~~C. pogląd, że wolny rynek bez pomocy publicznej, jest w stanie zrównoważyć rozwój przestrzenny i społeczno-gospodarczy;~~

~~co wyraża się w przepisach prawa i w zachowaniach społecznych:~~

~~D. — pierwszeństwem interesów indywidualnych nad dobrem wspólnym, zwłaszcza w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym;~~

~~E. — słabością partycypacji społecznej w sprawach rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego;~~

~~F. — brakiem społecznej akceptacji i woli politycznej dla stosowania mechanizmów partnerstwa publiczno-prywatnego w celu kształtowania kompleksowych projektów urbanistycznych;~~

~~G. — brakiem narzędzi umożliwiających skuteczną realizację planów zagospodarowania przestrzennego i praktycznego wprowadzanie w życie zasad zrównoważonego rozwoju;~~

~~— Przeszkody te skutkują:~~ 7. Zagroženiem dla przestrzeni publicznej są między innymi:

1) • zawłaszczanie, czyli prywatyzacja przestrzeni, które powinny ze względu na dobro wspólne pozostać publiczne

• tendencje do upraszczania procedur planistycznych i administracyjnych w zagospodarowaniu przestrzennym kosztem procedur demokratycznych, porządku przestrzennego i zrównoważonego rozwoju i .

• wydawaniem decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania oraz pozwoleń na zabudowę praktycznie w każdym miejscu, czasie, a często i formie, przy jednoczesnym braku nadzoru nad procesami urbanistycznymi w terenie;

~~2) prywatyzacją przestrzeni, które powinny ze względu na dobro wspólne pozostać publiczne;~~

3) • rozpraszaniem działań inwestycyjnych;

4) • utrudnieniami w pozyskiwaniu przez gminy terenów na cele ~~urządzeń publicznych publicznych~~ (ulice, parkingi, zieleń, urządzenia techniczne);

5) • ~~słabą~~ ~~słaba~~ ~~współzależnością~~ ~~współzależność~~ pomiędzy planowaniem przestrzennym, planowaniem społeczno – gospodarczym i planowaniem inwestycyjnym;

6) • ~~brak~~ ~~iem~~ instrumentów zintegrowanego planowania i zarządzania miastami służących ich zrównoważonemu i trwałemu rozwojowi;

7) • ~~slabo~~ ~~rozwinęte~~ ~~ymi~~ metodami i ~~narzędziami~~ rewitalizacyjnymi oraz instrumentami ekonomicznymi zagospodarowania przestrzennego;

8) • ~~ograniczeniem~~ dostępu społeczeństwa do pełnej informacji o aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej, o zasobach budowlanych i sposobach użytkowania nieruchomości oraz o intencjach, zamiarach i skutkach planowania;

9) • ~~odmowa~~ ~~ą~~ udziału dużej części społeczeństwa w ~~aktach~~ demokratycznych wyborach, ~~nieuzasadnionymi~~ postawami roszczeniowymi, ~~niedostatkiem~~ ~~brak~~ doświadczeń i umiejętności dyskusowania i negocjowania, ~~nierównymi~~ ~~nierówne~~ możliwości ~~fami~~ finansowymi i organizacyjnymi oraz ~~brakiem~~ wzajemnego zaufania stron dialogu społecznego.

~~8. 4.2.~~——Obecny stan rzeczy prowadzi do chaosu przestrzennego i marginalizacji znacznych grup ludności. Popęlnionych błędów nie da się ~~wogóle już~~ naprawić, albo ich naprawienie będzie —wymaga~~ło~~ wielkich nakładów finansowych. ~~Mimo to, istnieją~~

~~tendencje do upraszczania procedur planistycznych i administracyjnych w zagospodarowaniu przestrzennym kosztem porządku przestrzennego i zrównoważonego rozwoju.~~

~~5. Jakie są podstawowe zasady urbanistyczne kształtowania wysokiej jakości przestrzeni publicznej?~~

~~Zasady kształtowania wysokiej jakości przestrzeni publicznej należy rozpatrywać w aspektach: czasowym, funkcjonalnym i przestrzennym, w dwóch skalach: lokalnej i ponadlokalnej.~~

~~95.1.~~ W skali ponadlokalnej podstawowymi zasadami kształtowania przestrzeni publicznych są:

- ~~1)•~~ racjonalne gospodarowanie odnawialnymi i nieodnawialnymi zasobami (obciążanie środowiska można dopuszczać tylko w takim stopniu, w jakim samo się kompensuje lub koryguje bez powstawania trwałych szkód);
- ~~2)•~~ szanowanie zasobów, ograniczenie zużycia terenu i przeciwdziałanie: rozpraszaniu zabudowy, zacieraniu granic między terenami zabudowanymi i otwartymi oraz zaśmiecaniu krajobrazu otwartego;
- ~~3)•~~ przeciwdziałanie likwidacji i prywatyzacji terenów ważnych ekologicznie, krajobrazowo i społecznie oraz tworzenie nowych terenów publicznych;
- ~~4)•~~ przeciwdziałanie zjawiskom kryzysowym tj. wysokiemu poziomowi ubóstwa, bezrobocia, przestępczości, niskiemu poziomowi przedsiębiorczości, problemom demograficznym i degradacji przestrzennej;
- ~~5)•~~ przeciwdziałanie hałasowi, działanie na rzecz poprawy jakości powietrza w miastach oraz ochrony lub poprawy klimatu miast;
- ~~6)•~~ ochrona wód powierzchniowych i podziemnych oraz poprawa ich jakości;
- ~~7)•~~ wtapianie inwestycji liniowych (drogi, koleje, linie energetyczne itp.) w krajobraz w celu zachowania jego cech charakterystycznych;
- ~~8)•~~ popieranie rozwoju sprawnego i korzystnego cenowo transportu publicznego i ekologicznie trwałych systemów transportu;
- ~~9)•~~ odpowiednie gospodarowanie odpadami;
- ~~10)•~~ zarysowywanie kompleksowych koncepcji zarządzania środowiskiem zurbanizowanym itp.

~~5.2.10.~~ W skali lokalnej podstawowymi zasadami kształtowania przestrzeni publicznej są dodatkowo:

- ~~11)•~~ ochrona istniejącej struktury społecznej i przestrzennej, tradycji miejsca, lokalnej kultury i istniejących wartościowych obiektów i układów urbanistycznych;
- ~~12)•~~ poszanowanie zasad dobrego sąsiedztwa rozumiane jako wprowadzanie nowych obiektów lub układów urbanistycznych w nawiązaniu do cech istniejącego otoczenia takich jak: gęstość zabudowy, rozmiary brył, formy zabudowy, rodzaje dachów itd., w celu podkreślenia charakteru miejsca i wspierania tradycji regionalnych;
- ~~13)•~~ kształtowanie atrakcyjnego środowiska przyrodniczego i kulturowego w sferze materialnej (skala i kompozycja urbanistyczna i architektoniczna, wysokiej—dobrej jakości materiały i kolorystyka, trwałość elementów zagospodarowania) oraz w sferze niematerialnej (genius loci, tożsamość, wartości kulturowe, ideeowość);

- ~~14)•~~ tworzenia atrakcyjnych przestrzeni publicznych ~~poprzez stosowanie~~tworzenie ~~elementów kształtowania struktury miejskiej takich jak:~~ plac~~y~~, ulic~~a~~, park~~ów~~, skwer~~ów~~;
- ~~15)•~~ przeciwdziałanie oszpecaniu przestrzeni publicznej i terenów otwartych przez urządzenia reklamowe, informacyjne, drogowe i techniczne;
- ~~16)•~~ kształtowanie terytorialności i poczucia przynależności m.in. poprzez odpowiednią gęstość zaludnienia i intensywność zabudowy, wyraźne strefowanie przestrzeni prywatnych i publicznych, fizyczne lub symboliczne odgraniczenie tych przestrzeni, rozwijanie kontaktów między mieszkańcami oraz działań na rzecz kontroli sąsiedztwa, zagospodarowanie opuszczonych terenów;
- ~~17)•~~ tworzenie warunków dla ożywienia przestrzeni poprzez wspieranie inicjatyw społeczności lokalnych w zakresie przemysłanych sposobów wykorzystania przestrzeni oraz zapewnienie różnorodności funkcji i tworzenie miejsc atrakcyjnych dla rozwoju różnego typu aktywności;
- ~~18)•~~ ochrona społecznej różnorodności: mieszanie grup społeczno - ekonomicznych, unikanie izolacji i segregacji oraz wspieranie słabszych grup społecznych;
- ~~19)•~~ zapewnienie dostępności przestrzennej m.in. poprzez ułatwienie orientacji w przestrzeni, segregacji ruchu pieszego i kołowego, zagwarantowanie wygody użytkowania dróg pieszych i rowerowych oraz likwidację barier dla osób niepełnosprawnych;
- ~~20)•~~ wzmocnienie gospodarki lokalnej i wspieranie powstawania miejsc pracy;
- ~~21)•~~ zapewnienie bezpieczeństwa;
- ~~22)•~~ dbałość o czystość i stan środowiska, oraz przeciwdziałanie niszczeniu obszarów zabudowanych i otwartych;
- ~~23)•~~ unikanie zjawiska „niegościnniej przestrzeni” (braku: zieleni, ławek, małej architektury);

~~6. Jakie zadania stoją przed użytkownikami, inwestorami i właścicielami nieruchomości oraz władzami publicznymi?~~

~~6.1. Podstawowymi warunkami kształtowania wysokiej jakości przestrzeni publicznej są:~~

- ~~A. — poszanowanie dobra wspólnego;~~
- ~~B. — wsparcie publiczne dla zrównoważonego rozwoju i ładu przestrzennego;~~
- ~~— oraz zmiany w przepisach prawa i zachowaniach społecznych w kwestiach:~~
- ~~C. — Zrównoważenia — interesów — indywidualnych — i — dobra — wspólnego w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym;~~
- ~~D. — wzmocnienia partycypacji społecznej w sprawach rozwoju społeczno — gospodarczego i przestrzennego;~~
- ~~E. — wprowadzenia — w — życie — narzędzi — skutecznej — realizacji — planów zagospodarowania — przestrzennego — oraz — instrumentów — praktycznego~~

~~wprowadzania w życie zasad zrównoważonego rozwoju i porządku przestrzennego;~~

116.2. Obowiązek kształtowania ~~wysokiej jakości~~ przestrzeni publicznej spoczywa na wszystkich uczestnikach procesu: użytkownikach, inwestorach i właścicielach, władzach publicznych i ekspertach. Wszyscy powinni więc uczestniczyć w dialogu społecznym na rzecz przestrzeni publicznej poprzez:

- ~~1) konkretyzację jego zasad;~~
- ~~2) dostrzeganie problemów innych uczestników;~~
- ~~3) zrozumienie dla różnych punktów widzenia;~~
- ~~4) wypracowywanie kompromisów.~~

Poza wspólnymi obowiązkami, zakres i rozmiar indywidualnej odpowiedzialności zależy od przyjętych ról społecznych.

6.312. Największa odpowiedzialność w procesie kształtowania przestrzeni spoczywa na ~~władzach publicznych wszystkich szczebli z tytułu sprawowania mandaturacji społecznego obowiązku~~ reprezentowania przez nie interesu publicznego.

~~Obowiązki Władze publicznych po są zobowiązane~~ legają ~~do~~ na przeprowadzanie ~~u~~ działań legislacyjnych, planistycznych i organizacyjnych przy wsparciu politycznym, instytucjonalnym i finansowym. Działania te muszą gwarantować:

5)a) rozwój partycypacji społecznej w planowaniu społeczno – gospodarczym i przestrzennym poprzez:

- ~~a) udostępnianie społeczeństwu informacji w zakresie: danych statystycznych na temat aktualnej sytuacji społeczno – gospodarczej, informacji o sposobach użytkowania i zasobach budowlanych, o strukturze własności i wartości nieruchomości, a także informacji o intencjach, zamierzeniach i skutkach planowania, które zapewnią monitorowanie rozwoju oraz dialog społeczny;~~
- ~~b) uczytelnienie prawa, w tym planów zagospodarowania przestrzennego, tak aby było zrozumiałe dla osób spoza sfery zawodowej, ponieważ osoby te wywierają decydujący wpływ na zagospodarowanie przestrzeni poprzez swą działalność inwestycyjną i społeczną;~~
- ~~c) organizowanie i wspieranie działań innowacyjnych, edukacyjnych i aktywizujących społeczności lokalne;~~
- ~~d) usprawnienie procedur konsultacji społecznych i wzmocnienie efektywnego wpływu obywateli na rozwój;~~

6)1) zintegrowane planowanie przestrzenne, społeczno – gospodarcze i inwestycyjne oraz zintegrowane planowanie różnych poziomów obszarowych (gminnych, regionalnych, europejskich);

7)2) władztwo planistyczne polegające na tym, że władza gminna:

- a) podejmuje aktywne działania w dziedzinie uporządkowanego rozwoju zagospodarowania obszaru gminy, co m.in. oznacza wychodzenie naprzeciw propozycjom potencjalnych inwestorów, które są zgodne z przyjętymi kierunkami rozwoju;
- b) w swoich działaniach planistycznych i realizacyjnych opiera się na planach zagospodarowania przestrzennego sporządzanych zgodnie z wymaganiami prawa i z uwzględnieniem ustaleń planów o szerszym zasięgu przestrzennym.
- c) w oparciu o plany zagospodarowania przestrzennego, posiada prawo do wyrażania zgody na zmianę użytkowania i zagospodarowania terenów, jak i prawo do odmowy wydawania ~~takich-takiej zgody~~ bez konsekwencji finansowych;

~~8)3)~~ sprawną realizację planów zagospodarowania przestrzennego m.in. poprzez:

- a) tworzenie gminnego zasobu nieruchomości tj. wykup, wywłaszczanie i wymianę terenów, przeprowadzanie scaleń i wtórnych podziałów gruntów oraz nieodpłatne przejmowanie przez gminę części wtórnie dzielonych terenów na cele urządzeń wspólnych (ulice, parkingi, urządzenia techniczne, zieleń);
- b) przygotowanie przez gminę przy współdziałaniu sektora prywatnego, uzbrojenia terenów wyprzedzającego planowane inwestycje;
- c) dopuszczanie zabudowy tylko na terenach uzbrojonych;
- d) budowę dróg i sieci uzbrojenia technicznego z wykorzystaniem tzw. opłat — adiacenckich (czyli podatku od wzrostu wartości nieruchomości), jakie właściciele i użytkownicy nieruchomości zobowiązani są wnieść na pokrycie kosztów budowy tych urządzeń;
- e) wyznaczanie obszarów skoncentrowanych inwestycji i ustalanie nakazów zabudowy wolnych działek na tych obszarach;
- f) ustalanie podatku od wartości nieruchomości oraz zachęt finansowych i organizacyjnych dla inwestorów prywatnych i publicznych;

~~9)4)~~ rewitalizację obszarów objętych zjawiskami kryzysowymi i zdegradowanych przestrzennie;

~~10)5)~~ nadzór urbanistyczny;

~~11)6)~~ usprawnienie procesów inwestycyjnych, w tym trybu planowania przestrzennego drogą racjonalizacji procedur bez naruszania: słusznych uprawnień obywatelskich, władztwa planistycznego i nadzoru urbanistycznego władz publicznych;

13.6.4. — Uznanie przez **inwestorów** podstawowych warunków kształtowania ~~wysokiej jakości~~ przestrzeni publicznej oznacza zgodę na:

~~12)1)~~ partycypację w kosztach budowy urządzeń publicznych (ulice, parkingi, zieleń, urządzenia techniczne).

~~13)2)~~ ustawowe ograniczenie praw właścicieli nieruchomości poprzez:

- a) rozdzielenie prawa własności nieruchomości od prawa do jej zagospodarowania i zabudowy, co powoduje, że dopóki teren, na którym znajduje się nieruchomość nie będzie przez gminę przeznaczony do zagospodarowania, dopóty właścicielowi nie może przysługiwać prawo zagospodarowania terenu i podziału nieruchomości;
- b) ograniczenie zabudowy lub podziału gruntów leżących poza terenami objętymi planami zagospodarowania przestrzennego tylko do pojedynczych działek i tzw. „plomb” w istniejących strukturach, obwarowane szczegółowymi warunkami;
- c) nieodpłatne przejmowanie przez gminy części wtórnie dzielonych terenów na cele urządzeń publicznych w procesie realizacji planów zagospodarowania przestrzennego;

146.5. Uznanie przez **użytkowników** podstawowych warunków kształtowania **wysokiej jakości** przestrzeni publicznej oznacza:

~~14)1) zwiększenie ich aktywności poprzez akty demokratycznych wyborów, zwłaszcza w dziedzinie rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego; obywatelskiej przez uczestnictwo w procesie planowania przestrzennego~~

~~15)2) poszanowanie cudzej – zarówno publicznej (wspólnej) jak i cudzej własności;~~

~~16)3) dbałość o otoczenie.~~

* * * * *

~~Karta porusza najważniejsze aspekty kształtowania przestrzeni publicznej ujęte w sposób ogólny i jednocześnie sygnalizujący ważne kwestie w sposób szczegółowy oraz umożliwiające zainicjowanie twórczej dyskusji społecznej. przedstawia jedynie najważniejsze zasady i problemy kształtowania przestrzeni publicznej~~

~~Dlatego też Osiągnięcie efektu wysokiej jakości przestrzeni publicznej wymaga uzupełnienia przez stworzenie wypracowania~~ szczegółowych zasad postępowania i komplementarnie działających instrumentów, a przede wszystkim przeprowadzenia szeroko zakrojonych zmian w systemie prawnym oraz promowania i w zachowaniach społecznych oraz konsekwentnie realizowanej polityki wdrożenia zgodnych z zasadami zrównoważonego rozwoju i demokracji.

~~Mając na uwadze istniejące przeszkody w kształtowaniu przestrzeni publicznej i ich konsekwencje dla jakości życia obecnych i przyszłych pokoleń istotne jest, aby Karta nie służyła tylko uspokojeniu sumień, ale była początkiem rzeczywistych starań o wysoką jakość przestrzeni publicznej.~~